СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLV. Ч. 163. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 16-го липня, 1937 — VOL. XLV. No. 163. Jersey City, N. J., Friday, July 16, 1937. THREE CENTS

ПОМЕР СЕНАТОР РОБИНСОН, ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРОВІДНИК

ЙОГО СМЕРТЬ ВЕЛИКИМ УДАРОМ ДЛЯ ПОЛІТИКИ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джозеф Т. Робинсон з Арканзо, провідник Демократичної Партії в сенаті, помер тут нагло на удар серця в 65-тім році життя.

Смерть його приписують перепрацюванню підчас боротьби за реформу федерального суду за пляном президента Рузвелта. Його смерть зовсім певно буде мати поважний вплив на політику Рузвелта.

Сенатор помер зовсім нагло, зайшовши в ночі до купальні в своїм мешканню. Там його рано знайшла служниця. Лікар ствердив, що він був мертвий уже кілька годин. Сенатори пригадали собі, що кілька днів тому, підчас промови в сенаті, Робинсон нагло зблід і скоротив свою бесіду, дiставши видно атаку серця. До смерти причинилася теж спека останніх днів.

Сенатор родився в 1872-гім році в Лоновку, Арканзо. В 1894-тім р. був вибраний до стейтової леґіслятури, в 1895-тім став адвокатом, у 1902-гім році був вибраний до конґресу. В 1913-тім році зрезиґнував зо становища конґресмена й став ґубернатором, а потім сенатором. В 1922-гім році був вибраний провідником Демократичної Партії в сенаті. В 1928-мім році був кандидатом на уряд віцепрезидента Злучених Держав (Ал Смит тоді був кандидатом на уряд президента). У 1932-гім році став провідником Демократичної Партії в сенаті, котра тоді була вже партією більшости. Від того часу був провідником усіх кампаній президента Рузвелта всенаті.

На вістку про смерть Робинсона сенат не відкладав засідання, як це звичайно робиться, щоби потім зібратися на спеціяльне пропамятне жалібне засідання, на якому говориться про померлого, але відразу перервав наради над біжучими справами дня та перейшов до жалібних промов про покійного.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ СТРАЙКАРІВ ЗА ОБСТРУКЦІЮ ПОЧТИ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Велика лава присяжних суддів місцевого федерального суду постановила обвинуватити 9 сталевих страйкарів за здержування доручування почтових посилок для страйколомів у фабриках сталі підприємства Републик Стіл Корпорейшен.

Два з них є урядниками в відділі Комітету Промислової Організації в Масилоні. Кожному з обвинувачених грозить вязниця до 6 місяців та гривна до $100, або обидні кари.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ФОРДОВУ КОМПАНІЮ ЗА ШПИГУНСТВО ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — На переслуханню перед Краєвою Радою Робітничих Відносин описували свідки шпигунську систему в фабриках Фордової Моторової Компанії. Бувші робітники тих фабрик, а між ними й бувший форман (наставник), ствердили, що в фабриці Руж шпигуни підслухували розмови робітників і викидали з фабрики кожного робітника, що висказувався за юнію. Викидаючи, їх іще часто побивали.

ҐЕНЕРАЛ БАЧИТЬ ВОЄННІ РЕКЕТИ.

ШАРЛОТСВИЛ (Верджінія). — У своїй промові перед Інститутом Публичних Справ Вірджінського Университету ґенерал Смедлі Д. Ботлер виступав за те, щоб Злучені Держави ніколи не мішалися в якунебудь чужу війну. В усякій такій війні витворюється, на думку ґенерала, рекет; народні маси добачують у війні одно: боротьбу за ідеали, а мала кліка керівників має з того особисту користь. Як ілюстрацію своїх виводів ґенерал подав участь Злучених Держав у світовій війні.

ДЕНТИСТИ ТАВРУЮТЬ „ОРҐІЮ" ВИРИВАННЯ ЗУБІВ.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — На річній конвенції Американського Союзу Дентистів ціла низка дентистів виступала проти легкодушного виривання зубів. Бесідники говорили, що по краю йде просто орґія виривання зубів, як рада на ріжні недуги або затроєння в інших частинах тіла.

РОСІЙСЬКІ АВІЯТОРИ ОСІЛИ В КАЛІФОРНІЇ.

РИВЕРСАЙД (Каліфорнія). — Три московські летуни, з Михайлом Громовом на чолі, осіли тут своїм літаком на худобячім пасовиську, перелетівши з Москви 6,262 милі за 62 години.

Цей лет є 608 миль довший від найдовшого досі безперервного лету.

ІЩЕ ШУКАЮТЬ ПАННИ ІРГАРТ.

Летуни военного корабля „Лекстинґтон" іще далі шукають панни Амелії Іргарт і Фредерика Нунена. Шукання відбувається серед незвичайних трудностей. Сонце бє на летунів з такою силою, що їм приходиться вкривати все тіло товщем, щоб зменшити вплив горячих промінів. Число літаків, котрі висилається на шукання, значно зменшено. Думають іще випускати літаки на шукання до суботи.

ВІДМОВИЛИ ПОМОЧІ ДИТИНІ.

Шпиталь в албертійськім містечку Гардисті відмовився приняти до шпиталю 7-літню сирітку Доротею Смит у критичнім стані, бо має клопоти за давні рахунки з муніципалом Бета Ривер. Дитину принято щойно на вперте домагання д-ра МекБрайда, який зараз перевів операцію і вратував життя дитини.

З того видно, що соціяльна опіка над убогими є часто пустим звуком.

НЕБУВАЛЕ.

Цьогорічний іспит зрілости в ґімназії Рідної Школи в Рогатині належить до небувалих фактів в історії українського приватного шкільництва. Його поведено так, що на 13 абітурієнтів здали матуру тільки чотири! Не менше жахливу масакру переведено там при вступних іспитах до ліцею. На 27 кандидатів, що зголосились до ліцею, майже всіх спалили. Іспити відбувалися не в українській ґімназії, але в польській під проводом директора поляка. Вчителі українці, що питали при іспиті, зложили свої мандати й іспити перервано. Що те все має значити?

КОЛИ ХЛОПЦІ СТРІЛЯЮТЬ.

13-літний Адольф Валюк і 15-літний Валтер Ренюк, яких родичі мешкають на південний захід від Комарна, Ман., вийшли в неділю рано стріляти ворони. Рушниця в руках Валтера припадково вистрілила й завдала Адольфові смертельну рану. Хлопця зараз забрали до шпиталю в Тюлоні, але він за годину помер. Місцевий коронер узнав, що смерть була спричинена випадково. Хлопця поховали на цвинтарі в Комарні.

ДЕ НАЙБІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ З УНІВЕРСИТЕТСЬКОЮ ОСВІТОЮ.

Найбільше число людей з повною університетською освітою мають Швайцарія і Шотляндія, знані з того, що побіч скандинавських країв мають найбільшу скількість учених, які походять із селян. У Швайцарії на 387 припадає один чоловік з повною університетською освітою. У Шотляндії це відношення дає 1:475, у Франції 1:480, у Швеції 1:543, в Голяндії 1:579, в Німеччині 1:604, в Італії 1:808, в Анґлії 1:1013. За американською статистикою один чоловік з університетською освітою припадає на 225 людей, однак американський „каледж" не все стоїть на університетському рівні.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКОГО ПРИРОДОЗНАВЦЯ.

В окремім додатку вінніпеґської „Фрі Пресс" з 5-го червня знаходимо довшу розвідку д-ра Френка Тона про науково досвідну працю Т. К. Павличенка в Саскатунськім університеті. Павличенко започаткував першу того роду наукову працю, а саме: досліджування бурянів. Він ділить буряни на два роди. Є буряни, що заглушують і нищать збіжжя на поверхні землі, а є й інші, які своїм корінням під землею відбирають збіжжю вогкість і так його умертвлюють. До цих останніх шкідливих бурянів належить також дикий овес. Досліди Павличенка важні з двох причин. Перша, вони викажуть, як можна успішно винищувати буряни на тій землі, що її засівають зерном. Друга, на підставі його дослідів можна буде знати, які трави сіяти в тих частинах західньої Канади, де постійна посуха й вітри унеможливили управу збіжжя. Ті околиці, як відомо, хоче уряд залишити тільки на випас худоби.

Працею Павличенка цікавляться також американські університети, бо зміна клімату в деяких стейтах спричинила в них таке саме загрозливе положення, як у полудневім Саскачевані й Алберті.

Разом з Павличенком працює в Саскачеванськім університеті інший Українець.

АРЕШТУВАННЯ ГРОМАДСЬКОГО СЕКРЕТАРЯ В ЗАЛІЩИКАХ.

У звязку зі зловживаннями, які викрито в господарстві м. Заліщик, арештовано громадського секретаря Максима Красія, якого відставили в розпорядження слідчого судді в Чорткові.

КАНАРОК ПЕРЕД РАДІОВИМ ГОЛОСНИКОМ.

Професор-орнітольоґ університету в Ліежі, д-р Кребс, великий знавець і прихильник птиць, прийшов по довголітніх дослідах до цікавих вислідів. Він запримітив, що канарок у його помешканні в ріжнородний спосіб реаґує на радіові авдиції. Години, присвячені музиці, настроювали маленьку птичку до довгого співу. Підчас говореної авдиції канарок товкся по клітці, немов хотів утікати з кімнати, в якій стояв радіоприймач. Птиця осягнула у своїй приязні з музикою своєрідне знання і нпр. уміє навіть розріжнити мову, в якій надають виступи поодиноких солісток. Найрадше слухає канарок італійські співацькі речітали і тоді теж виявляє найбільше вдоволення.

МОНЕТИ З ЧАСІВ „ЗОЛОТОЇ ОРДИ".

Колгоспники села Лукашівки, винницької области, знайшли скарб, що складається із 115 старинних срібних монет. Між ними є монети кримських ханів Хаджі-Ґірея, Менґлі-Ґірея, молдавського воєводи Стефана й інші. Є теж 5 монет із часів „Золотої орди". Цей скарб закопано мабуть у половині 15-го століття.

ДОБРИЙ ВИГЛЯД НА ВРОЖАЙ У МАНІТОБІ.

Фармери в полуднево західній Манітобі, діткнені неврожаєм внаслідок посухи й саранчі у минулих шістьох роках, тішаться цього року станом збіж, яких не памятають від 20 років. Дощеві випади були майже в цілій провінції в останніх тижнях. Натомістць у Саскачевані в сухій смузі стан збіж дуже невеселий, а в Алберті дощі падали тільки в декотрих околицях. Найгірше стоїть із засівами на схід і північний схід від Едмонтону, де масово живуть наші люди. Саскачеванський уряд робить приготування перевезти худобу з околиць посухи коло Шанавон і Асинибоя до дистриктів з добрими травами.

Полуднева Манітоба, де від 1930 року не було врожаїв, виглядає цього року ліпше, ніж кожна інша частина провінції. Фармери виглядають тепер соняшних днів, щоб росли збіжжя — бояться тільки пільних коників. Сильні вітри між озерами не зробили шкоди, тільки ріка у Вінніпеґозіс виступила з берегів, заливаючи низькі терени.

СТРАЙК МУЗИК.

Союз паризьких професійних музик, що приймає тільки французів, підготовлює плян страйкової акції, яка має стати протестом проти інвазії ріжних чужонаціональних орхестр, як нпр. російських, муринських і циганських, та проти інсталяції по каварнях радіоприймачів. 3,800 членам цього союзу загрожує у найближчій будуччині крайня нужда. Управа союзу надіється, що страйк матиме відповідний успіх.

МОРДІВНЯ НА ФЕСТИНІ.

В часі фестину у Звенчици, ряшівського повіту, прийшло до бійки, в якій Бронислав Шаляха застрілив з револьвера Станислава Кручка. Приятелі вбитого напали на Шаляху й один з них розчерепив йому сокирою голову. Крім того Францішка Цюся і Владислава Вісньовського порізали ножами, а Петра Росеня постріляли з револьвера в ногу. Чотирьох тяжко ранених перевезено до шпиталю в Ряшеві.

ЗАСТРІЛИВ 326 ФУНТОВОГО ВОВКА.

Одного з найбільших лісових вовків у Манітобі застрілив Валтер Вайдман 22 милі на північний схід від Босежур. Вовк роздер його корову, потім пса, а нарешті кинувся на фармера, що цільним стрілом положив вовка. Вовк був довгий 7 стіп і три цалі.

КОРОВА ЗАТУЖИЛА ЗА ДАВНЬОЮ СТАЙНЕЮ.

Перед пятьма роками онтерійський фармер С. Давсон продав корову фармерові Смитові, пять миль від дому, і відставив її гостинцем на нове місце.

Від того часу минуло пять літ. Перед тижнем корова прибігла на Давсонову фарму й коли він отворив стайню, вона просто пішла на своє давне місце й до години уродила теля.

НОВА „ПАЦИФІКАЦІЯ" В БЕРЕЖАНЩИНІ

БЕРЕЖАНИ. — Від кількох днів загони польської поліції під проводом бережанського старости Войцеховського уладжують по селах бережанського повіту варварські напади, що нагадують „пацифікацію" з 1930 року. Вночі впадає до села банда поліцаїв, нищить обстанову хат, розпорює мішки зо збіжжям, муку обливає нафтою, палить книжки. Рівночасно побивають до безтями всіх, хто попаде їм під руки, звичайно старих мужчин, жінок і дітей, бо молодь завчасу ховається до лісу. Сплячих у ліжках часто проколюють баґнетами. Такі бандитські напади польська поліція влаштувала вже по селах: Лісники, Вільховець, Урмань, Вербів, Дрищів, Поручин. У Лісниках ляцькі бандити поломали руки двом старшим господарям. У селі Вільхівці виарештували всіх свідоміших селян, постягали їх до хати солтиса й там до непритомности побили голову читальні „Просвіти" у Вільхівці й одного старшого громадянина. Другого дня селяни оглядали стіни канцелярії солтиса: вони були сплямлені кровю.

До шпиталю в Бережанах звозять масово побитих. Одначе управа шпиталю не хоче принимати побитих. Погроми відбуваються далі. По лісах громади збігців із „пацифікованих" сіл, а по хатах стогнуть побиті жінки, діти та дідусі. Причиною погромів є пімста польського уряду за солідарність українців у справі польської кольонізації та за зріст націоналістичного почуття серед українських селянських мас. Про нову пацифікацію, що є більше вирафінована ніж та з 1930 р., не вільно писати в краєвих часописах.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ „СТШЕЛЬЦІВ".

ЛЬВІВ. — У Новім Селі коло Чесанова місцеві „стшельци" в часі одного українського похорону грали ріжні „краковяки", і то ступаючи довший час цілою зґраєю з орхестрою за похоронним походом. — У Брикулі Старій і Дарахові, пов. Теребовля, „стшельци" напали на луговиків і поранили ножем Івана Меленчука в чоло, Максима Чорнія в голову, а Василеві Заверусі завдали в плечі рану баґнетом, від якої він помер.

ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКОМУ КУПЕЦТВУ.

ЛЬВІВ. — „Рада польського купецтва" звернулася до польського уряду з домаганням заборонити оснування нових крамниць і введення іспитів для тих, що хочуть відчиняти нові крамниці. Розуміється, такі обмеження булиб примінені передусім на шкоду українців.

КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИХ У ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — Тут розпочався конґрес національних меншин, на який прибули представники німецьких меншин з ріжних країв, представники українців, білорусинів і інших. Конґрес ухвалив резолюцію, в якій домагається від Ліґи Націй, щоб закон про права меншин увести в життя. Ця резолюція звертається в головній мірі до британського уряду.

СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Готелеві і ресторанні робітники, які від пару тижнів страйкують, почали щораз енерґійніше домагатися своїх прав та стали нападати на ресторани і нищити обстанову. В той спосіб вони знищили уладження в Кафе де ля Пе та повибивали вікна. Подібне зробили в інших готелях і ресторанах. Проте цей страйк, як подають новини, добігає кінця й робітники не мають виглядів на виграння його, а то тому, що підвишка платні означалаб подорожіння готелевої обслуги, а це в дальшу чергу відверталоб від Франції туристів, які є опорою французького готелевого промислу.

ДАЛІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЛЮДЕЙ ПО „КОНСТИТУЦІЙНОМУ".

МОСКВА. — Совєтський часопис „Тихоокеньска Звєзда" доносить про чергові розстріли в містечку Свабодній, на шляху сибірської залізниці. Цей раз совєтська „конституційна" влада знов замордувала немалу собі порцію людей, яким не дала навіть змоги віднестися з апелем до вищого суду, а саме 61 осіб. Так як попередні жертви, таксамо і ці преса обвинувачує в шпигунстві та саботажах і приналежності до „троцькістів".

ПОВОРОТ ДО РЕЛІҐІЙНОСТИ В СОВЄТАХ.

МОСКВА. — „Комсомольська Правда" з 9 червня говорить, що поворот до реліґійности в Совєтах далі зростає: „Не є рідкістю — пише вона — випадки, в яких комсомольці, що передше були невіруючими, підпадають знов під реліґійні впливи та стають реліґійними". Але бувають і такі випадки, говорить ця сама ґазета, що люди повертаються до ріжного роду забобонів, вірять у ворожбитів, чародіїв і т. п.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАРАДИ ГРАБІЖНИКІВ

Шум, піднятий у Польщі зприводу перенесення домовини Пілсудського з вавельської катедри до вежі, нагло притих. А як властиво закінчилася боротьба краківського архиепископа князя Сапіги з урядом, — невідомо. Та є фактом, що проти зарядженого архиепископом перенесення домовини був президент держави. Внаслідок цього перенесення подався до димісії сам премієр міністрів, а польський уряд шукав помочі аж у Ватикані, щоб змусити архиепископа Сапігу змінити зарядження. Що зробив Ватикан, теж невідоме. Але є фактом, що папський нунцій виїхав з Варшави до Кракова, щоб там повитати румунського короля Кароля, себто того, котрого не хотів витати в катедрі архиепископ Сапіга і саме тому наказав перенести з катедри домовину Пілсудського, яку Кароль забажав відвідати.

Цей інцидент, що стермосив цілим польським урядом, військом і публичною опінією, якось нагло й несподівано пішов у забуття. Принаймні так є, коли йде про польську пресу, що більше цею справою не займається, певно — з поручення польського уряду, що бажав би якнайскорше затерти сліди по тім немилім інциденті тому, що для Польщі тепер одною з найважніших справ це дружба з Румунією. Отсе Румунія є тепер для Польщі ідеальний союзник. Чому? Бо, як тепер пише один з американських кореспондентів, положення Польщі, на випадок вибуху війни, в яку вона булаб втягнена, буде дуже кротичне. Її знову захотять ділити. І про це, як пише цей американський кореспондент, польський уряд знає. Ось і тому так йому тепер залежало, щоб побут румунського короля в Польщі був виразом політичної маніфестації, себто затіснення дружби між Румунією і Польщею. А саме це останнє було предметом нарад Кароля з польським президентом. Для цеї ціли їздили і ріжні польські емісарі до Букарешту. А вислід цього всього такий, що на випадок війни Румунія і Польща зобовязалися взаємно собі помагати. Та інший американський кореспондент, відомий Донелд Дей з „Шікаґо Трибюн", підкреслює ще інший бік румунсько-польського збратання. А саме він твердить, що Польща і Румунія певні, що наближається кінець Советам, а з тим і державне відродження тих ріжних народів, на яких землях Совети потворили ріжні т. зв. „автономні республіки". Таким чином, пише Дей, відродилисяб у самостійницько-державницькому розумінні й Україна та Білорусь. І ось те евентуальне відродження тих двох держав непокоїть як Польщу так і Румунію. І тому вони тепер, прочуваючи близький розвал Советів, так дуже бояться правдиво вільної й незалежної України та Білоруси. І тому спільно радять над тим, як задержати надалі ті українські землі, які вже загарбали, і як не допустити, щоб „нові сусіди" стали великими і сильними.

МОСКОВСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ

Ми завжди вказували, що московський большевизм це тільки нова форма московського імперіялізму, і що всі ті, які піддаються на вудку ріжних „інтернаціональних" московських теорій, зраджують свою батьківщину на користь і поширення московських апетитів. Уважаємо тепер потрібним відмітити українським читачам поважну статтю римського „Дипльоматичного й консулярного курієра", який у числі з 31 травня б. р. наводить незвичайно переконливі цифри про поширення московської території коштом усіх сусідніх народів.

Цар московський Іван III., на початку XVI. ст. посідав тільки московську етноґрафічну територію, яка простягалася на яких 400,000 кв. кільометрів.

Але цар Іван IV. уже поширює свої володіння на Сибір та зазіхає на Україну; його володіння зростають уже до просторони 750,000 кв. км. При царі Михайлі ця просторонь уже осягає 2,250,000 кв. км.

При Олексі — 2,640,000 кв. кільометрів.

При Петрі — 2,820,000 кв. кільометрів.

При Єлисаветі — 3,200,000.

При Катерині II. — 3,520,000.

При Олександрі I.—3,670,000.

При Олександрі III. — коло 4,000,000.

Отже все те, що було так захоплене, належало іншим народам і знаходилося поза межами московської етноґрафічної території. Населенняж цих захоплених силою територій було почасти зрусифіковане, а почасти ще й досі залишається для Москви національно чужим. Зрештою, внаслідок великої війни й революції, Московщина втратила частину цих чужонаціональних територій, а саме: Фінляндію, Естонію, Латвію, Литву, Польщу, Басарабію і Карський Пашалик, відступлений у 1921 р. Туреччині.

Ті території, що звільнилися від московського ярма, займають просторонь 770,000 кв. км. і нараовують коло 28 міліонів мешканців.

Читач міг би подумати, що через отаку втрату поширення Московщини шляхом підбиття чужих народів спинилося, але він не приймає на увагу, що цю втрату, хоч яка вона видається велика, Московщина дуже швидко заступила новими здобутками, а саме: вона здобула в Азії 800,000 кв. км. Монгольської Республіки, що, натурально, перше вробилася „советською", а потім добровільно приєдналася до Советської Федерації. Крім того Москва здобула вже фактично ще й 1,426,000 кв. км. Синґ-Кияну, що номінально ніби залишається в межах Китаю, але насправді знаходиться цілковито під владою московських аґентів.

До цього треба булоб іще додати й Чехословаччину, що вже від кількох років повнить ролю московської прислужниці і сприяє поширенню нового комуністичного москвофільства на території нашого Закарпаття.

Та залишимо покищо її на боці і приглянемося тепер до національного складу самої Советчини. Як відомо, вона поділяється на 11 республік: Московську, 2. Українську, 3. Білоруську, 4. Азербайджан 5. Груаію, 6. Вірменію, 7. Узбекистан, 8. Туркменістан, 9. Талджикистан, 10. Казакистан, 11. Кирґізію.

Отже коли ми заглянемо в ґеоґрафічний атляс з 1928 р., виданий офіційною владою в Москві, то навіть і в тому атлясі, що подає цілі, ледве зрусифіковані території, за цілком „руські" (московські), знаходимо такі дані:

1. В Україні маємо москалів 9.23% супроти 80.02% українців і інш.

2. В Білорусі: 7.71% москалів супроти 80.61% білорусинів і інш.

3. В Азербайджані — 5% москалів супроти 64% турків азерів, 12% вірменів і інш.

4. В Грузії — 3.2% москалів супроти 68% грузинів, 12% вірменів і інш.

5. У Вірменії — 2.3% москалів супроти 85.7% вірмен і інш.

6. В Казакистані 19.7% москалів супроти 57.7% казак-кірґізів, 13.2% українців і інш.

7. В Кірґізії — 11.7% москалів супроти 66.6% кірґізів, 11.1, узбеків, 6.4% українців і інш.

8. В Узбекстані — 4.68% москалів супроти 65.90% узбеків, 18.36% таджиків і інш.

9. В Туркменістані — 8.22% москалів супроти 70.21 туркменів, 11.66% узбеків і інш.

10. В Таджикистані москалів майже зовсім нема, тимчасом, як там знаходяться 74.60% таджиків, 21.2% узбеків, 4% жидів і інш.

11. В самій московській советській республіці ми знаходимо супроти 73.47% москалів, 7.81% українців, 3.82% козаків, 2.83% татар і інш.

Отже з того всього виходить цілком ясно, що панування Москви над отими першими десятьма республіками не може бути виправдане інакше, як з точки погляду чисто імперіялістичної захланности, — московський уряд використовує всі ці території і народи в інтересах своїх власних хоча й прикриває їх маревом „світової соціяльної революції", що з неї може скористати таксамо тільки сама Москва.

Мусимо вжити всіх зусиль, щоб всі оті народи й території, опановані Москвою, відзискали свою свободу, і щоб Московщина повернулася в свої давні етноґрафічні межі. Мусимо покласти край отому московському ошуканству, що під гаслами звільнення соціяльно - пригнічених, опановує й потім немилосердно гнітить цілі чужі нації й народи.

Евген Онацький, Рим.

ЗАКАРПАТТЯ ЗАГОВОРИЛО

Ми вже подали в новинках про велике протестаційне віче українського громадянства Закарпаття, яке відбулося в Ужгороді в неділю, 13. червня ц. р. На вічу було понад 1,500 осіб з 175 ріжних місцевостей Закарпаття. Присутні протестували **проти русифікації українського населення Закарпаття.** Подаємо тут за „Ділом" звідомлення з деяких бесід.

Збори відкрив **д-р Юлій Бращайко.** Промовець представив методи і шляхи русифікації, як на маркантний приклад вказуючи на граматику „русскаво", себто русофільського діяча Сабова, яка в дійсности є твором московського професора Ґріґорієва з Варшави. На салі панувало таке напруження, що д-р Ю. Бращайко просив, щоб присутні поводилися якнайспокійніше і не дали поліції притоки розпустити збори. Він подав далі до відома зборів, що ґубернатор Грабар надіслав Комітетові листа, в якому заявив, що не може явитися на збори, бо на той самий день і годину мусить витати в Чопі премієра-міністра Годжу, одначе пересилає зборам привіт і просить переслати йому резолюції, щоб він міг їх розглянути і представити компетентним чинникам. Подібний лист президія прочитала і від віцепрезидента краю, Мезніка. На оклики зборів, чи є лист від єпископа Стойки, д-р Бращайко відповів, що єпископа комітет не запрошував, бо єпископ є прихильником „третього напряму" (русинізму), на що збори відповіли голосними протестами: „Видно, що ми не маємо свого єпископа!"

Референт **ред. Клочурак** зазначив, що є між тутешніми чехами такі, що кажуть, нібито боротьба за мову не потрібна, маючи притім очевидно свої розрахунки — коли не чехізацію нашого народу, то в кожному разі ослаблення його, знаючи, що несвідомого національно краще обдурити. „Ми є льояльними громадянами держави", сказав ред. Клочурак, „і як треба буде, ми будемо її боронити зі зброєю в руках, але добро нашого народу є для нас першим і ми будемо боронити його перш усього всіми можливими засобами" (оплески). Русифікаційні спроби скрахували, не зважаючи на великий інвестований у них капітал. У сусідній нам братній Галичині скрахували, таксамо і у Великій Україні, після кількасотлітнього гноблення могутньої російської імперії, отже тим більше мусять скрахувати вони у нас, де є можливости свобідного національного розвитку, який забезпечує нам не лише конституція ЧСР, але й мирові договори. У них ніде не говориться про „русскій народ", бо у французькім тексті ужито виразно терміну на означення нашого народу „рітен", що означає в новій термінольоґії лиш українців, а не кого іншого. Ми були, ми є і на віки лишимось українцями". (Довгі бурхливі оплески).

Адв. **д-р Долинський** промовляв як батько дітей, що ходять до ужгородської ґімназії; оповідає зборам свій біль та образу, що їх зазнає через те, що дітей його калічать у школі вчителі-неуки, вживаючи таких фраз, як „мій кобида"; тож нема дива, що діти виходять із школи без належного знання. Він зазначив, що така неприхильна нам меншість, як жиди, дістають навіть ґімназії з викладовою мовою гебрайською, що школи у своїй мові дістають навіть цигани, але нам, українцям, у цих правах роблять найріжнородніші перешкоди. Обговоривши справу як правник з погляду існуючих законів, жалував, що при владі нема одної сильної людини, яка, побачивши правду, стукнула би кулаком у Празі і не допустила би до шкідливих нам махінацій ріжних партійних політиканів.

Федір Ревай дуже слушно зазначив, що наше добре серце і потурання переходять іноді нормальні межі. Ми часто прощаємо тим, які на це ніколи не заслужили, як це було із недавнім краєвим інспектором шкіл, Вондрачком що десять літ русифікував і нищив наше шкільництво, а відїжджаючи, прийшов між нас на вчительський зїзд, замісць чеського слова „школьстві" сказав „шкільництво" і ми за це вже всі плескали йому, замісць висловити йому нашу погорду і ненависть за діла, які ніколи не прощаються. Багато винні ми самі, що не даємо своїй дитині відповідного національного виховання вже вдома, бо колиб наша дитина це виховання мала, то не далаб собі відібрати граматику рідної мови і не взялаб замісць неї якихось русотяпських листків. Кацапня і дехто з інших наших ворогів кричить, що український народній рух на Підкарпатті ширять українські еміґранти і жадають викинення їх із ЧСР, як ворохобників спокійного співжиття. Але ми сміливо скажемо їм, що наше національне відродження ведемо ми самі, а тим українським еміґрантам, які нам у цьому допомогли — честь і слава; вони у нас мають право почуватися, як на своїй рідній землі, в кожнім разі більше, як ті чужинці, які прийшли до нас Бог зна звідки і, не хотячи нам нічого дати, хотіли би від нас брати не лише наші матеріяльні скарби, але навіть скарби духові.

О. Волошин: „Чехи заявляють, що вони хотять бути демократами і через те мусять льояльно ставитись до обох чи більше існуючих у нас народніх напрямків, кажучи, що природніше само накінець переможе. Але є це велика хитрість, а головно нещирість, бо коли таке саме робили з чехами німці (Морава — моравяки, Шлеськ — шлезаки) то чехи проти того рішуче протестували. Коли в 1929 році була у міністерстві анкета у справі середніх шкіл і я представив дійсний стан мовної справи наших шкіл, то всі референти не лише дивувалися можливости існування такого хаосу у школах в якімнебудь закутку Европи, але і щиро сміялися, кажучи, що коли наші діти це витримують, то вони очевидно є найздібнішими дітьми на світі, які можуть учитись уже від першої кляси народньої школи у трьох викладових мовах..."

Іван Ігнатко, селянин з Білок, сказав, що пора нам не оглядатись на деяких наших панів, які є московськими підлизнями і будапештенською грязю, а сильною рукою взятися за нашу народню справу; тоді всі зрадники-москвофіли згинуть, наче роса на сонці.

О. Желтай навів з будапештенського журналу „Голос нашої доби" погляд одного мадярського вченого про те, що „коли підкарпатський нарід стане свідомим українським народом, то тоді ми (мадяри) Підкарпаття раз на все стратили..." Ось чому, додав о. Желтвай, мадярони наділи на себе русскую маску і всі стали русофілами.

Д-р Бандусяк з огірченням стверджує, що чотирнацять років ми заявляємо свою льояльність до ЧСР, і чотирнацять років ми протестуємо проти русифікації, але її ведуть і дальше, щоб здержати наш розвій, прикриваючи це все демократичним плащиком. І на знак нашого обурення пропонує не лише запротестувати перед владою, але заявити наше недовіря міністрові шкільництва Франке. (Комісар поліції не дозволяє промовцеві цього продовжувати і голова зборів втихомирює промовця).

Василь Щадей з Нижнього Студеного заявляє зборам, що тисячі верховинців із далекої Волівщини уповажнили його, щоб він в їх імені в столиці краю запротестував проти русифікації нашого народу при помочі ріжних московських підручників і заявляє, що вся Верховина буде боротися проти московщини з відвагою верховинців разом з іншими околицями Підкарпаття.

Василь Клемпуш, селянський представник Гуцульщини, каже, що ми маємо три справи, що їх мусимо боронити: це українська мова, українська національна назва, український прапор. Він вказав, що добре пізнав наших ворогів і противників, які радше готові відписати нам усі податки, ніж погодитися, щоб ми назвали себе українцями. Одначе ми із свого не сміємо попустити навіть одного слова.

Іван Яремчук теж висловоює міністрові Франке недовіря, але комісар поліці ніе дає йому говорити.

Селянин **Миханець,** представник тячівської округи, вказує на те, що хто хоче знищити нарід, той відбирає йому віру і його мову. Але ми присягаємо, що побем усіх наших протинародніх ворогів.

Д-р Михайло Бращайко зазначив іще, що москвофіли в 1922 році вихвалювалися, що швидко знищать нас, українців, бо нас є лише кілька: Волошин, Бращайки, Ревай і ще пару, з якими вони легко збиралися дати собі раду. Але нині вони вже самі бачать, що нас уже є не сотки і тисячі, але сотки тисяч, які черпають свою силу в боротьбі за свої права з нашої Української Землі, з великої і сильної культури всього українського народу. Швидко вже настане той час, коли наша сила зросте в таку велику, що ми зметемо всіх ворогів нашого національного відродження і гордо понесемо прапор нашої національної свідомости. Краща будучність — перед нами!

В. Будзиновський.

НЕ МАВ ЩАСТЯ

(3)

„Револьвер, не забавка! Необережне маніпулювання з револьвером знов було причиною нещастя. В хаті ч. 42 при вулиці Овочевій колишній фабрикант Корнило Соболяк чистив старий револьвер, котрий несподівано вистрілив і Соболяка скалічив тяжко в ліву скрань. Ранений не знав, що в револьвері ще одна куля. **Життю** раненого не грозить небезпека, та лікарі кажуть, що одно око пропало".

Люди жалували Соболяка, та він сам тішився. Тепер безперечно пощастило! Це була зразкова нещаслива пригода, без жадного закиду. Корнило зголосився до асекураційного товариства. Сказали йому, що в цій справі до нього прийде письмо. Прийшло. По кількох тижнях прийшло це письмо. Прочитав, що асекураційне товариство зголошену справу розслідить. По дальших шістьох тижнях прийшло друге письмо, в котрім асекурація, покликуючися на пункт 102 свого статуту, відкидає жадання Соболяка признання йому ренти. Асекураційне товариство так пояснило свою відмову:

„Докладно переведене розслідження стану річи, з якого вийшла зголошена катастрофа, виказало, що Ви вашу маніпуляцію, як самі кажете, розпочали на те, щоби докладно вичистити старий і заржавілий револьвер, котра то маніпуляція була причиною стрілу і одночасно вашого каліцтва, не маючи законом приписаного стрілецького пашпорту, правильніше кажучи мовою закону, вафенпаса. Вказуємо на постанови пункту 105 статутів, які управляють нас відкидати всі домагання, ставлені до нас з причини катастроф, що вийшли з поступків, суперечних карному законові, або занедбань".

Корнило казився, так його ті викрути обурювали.

— Скажу я тій банді ошуканців! Брати премії вміють; колиж треба платити, ховаються за параґрафи і пункти статуту. Підла, брудна банда!

Грозив судом, грозив ґазетами, грозив публичним скандалом. Не помогло. Асекурація була глуха. Пішов до самого директора і в його бюрі зробив пекольну бучу. Каліку викинули за двері. Завдав асекурацію до суду. Програв.

Бачучи, що ренти таки не дістане, порішив обезпечити бодай родину і став спекулювати на смерть. Очевидно й при цій спекуляції конечна була велика обережність, щоб асекурація не знайшла для себе якоїсь задної фіртки.

І в тій спекуляції, сарака, не мав щастя. Будьтоби припадково впав перед возом трамваю. Бистре око і зручна рука моторового задержала віз так, що лиш охоронний прилад подушив Корнила. Вийшов за місто і ляг на залізничім шляху поперек шин. Та поїзд мав двогодинне спізнення. Заки надійшов, побачив десперата будник і прогнав. Кинувся під авто, та воно мало дуже доброго гамівника. Шофер кричав:

— Худобо! Ти сліпий і глухий? Ще чверть метра і було би по тобі!

Корнило кинувся під однокінного фіякра, яким їхала дуже велика багачка. Погадав собі, що від неї дістане грубе відшкодування. Кінь зробив йому збитка. Старий здохляк піткнувся і впав на коліна крок перед Корнилом.

Пустився лізти на церковну вежу, щоби, як будуть дзвонити, наставити голову під серце великого дзвона. Не сумнівався, що один удар зробить кінець його життю. Аж коли вже був нагорі, побачив, що великого дзвона цілком нема. В часі війни забрала його фабрика амуниції.

Пішов до шинку, де сходилися мочиморди, злодії і бандити; де розмовляли ножами. Спровокував сварку і бійку з гістьми в шинку, бо надіявся, що дістане ножем між ребра. Та той, котрого він тяжко образив, лиш викинув його за двері, кажучи згірдно:

— Такому поломаному каліці хіба не годиться відповідати ножем.

Соболяк попав у мелянхолію. Так багато невдач, хоч він щиро трудився, цілком зломили силу його нервів. Хоч як напружував свого духа, не приходила йому жадна нова ідея.

Одного разу щастя само лізло йому в хату, пхалося до його рук. Та і до того щастя він не мав щастя.

Ішов попід руштування будованої камениці і почув якийсь ломіт, крик. Відрухово подався один крок взад, сам не знаючи чого. Саме в тій хвилі на місце, на якім він стояв перед секундою, впала аж з висоти третього поверху бальки руштування, ваги півтора сотнара.

Стояв і дивився на ту бальку, котра, як би був не відскочив, була би його родині дала двіста тисяч корон ренти. Туманіючи, дивився на ту бальку, коли робітники обвязували її. Дивився, коли підтягали догори. Дивився, аж поки балька цілком не щезла йому з очей.

Втративши віру в можливість успіху, Соболяк вже не розщибався за нагодою заробілення ренти для родини. Крутився по місті, сам не знаючи чого. І на ніч не прийшов до хати. Аж коли стало займатися на світ, в брамі хати асекураційного товариства поліцай побачив застиглого вішальника.

(Кінець).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КЛОПОТИ ІМІҐРАНТСЬКОЇ ДИТИНИ.

Відома американська „колюмністка" Анна Герст подає в одній зо своїх останніх „колюмн" лист від якоїсь дівчини, що малює душевні проблеми іміґранта.

Пише авторка листа, що їй 28 літ, що до її хати приходить багато знайомих, але вона не може показати їм своїх родичів, бо родичі не говорять добре по анґлійськи, а мати, в додатку до цього, ще працює ночами. Дівчина має сильне почуття товариської нижчости й не знає, як вийти з цеї ситуації. Вона хотіла би показати своїх родичів своїм знайомим і знає, що її родичі чесні, працьовиті й люблять її дуже, але вона знає, що знайомі можуть почути погорду до її родичів за те, що вони іміґранти, не вміють добре по анґлійськи, а мати примушена працювати по ночах. До того дівчина почуває, що вона не має нічого сказати своїм знайомим, котрі роджені в Америці, мали „барвніше тло", ніж вона.

Лист розкриває, наскільки діти іміґрантів, роджені в Америці є нераз у гіршім положенню від їх родичів, іміґрантів, що родилися в старім краю.

СТИД ЗА РОДИЧІВ?

Відповідаючи на цей лист, Анна Герст передівсім погоджується з авторкою листа, що дитині таких родичів нема що стидатися їх за те, що вони іміґранти.

Якщо родичі-іміґранти сповнили свій обовязок супроти дітей, жертвували собою для них, то діти родичів повинні не стидатися таких родичів, а гордитися ними.

І справді, чи кращі є роджені тут американці, котрі для дітей стільки жертв не поносять, котрі своїх дітей занедбують? Чи краща мати, котра для дітей не піде робити навіть у день, чи мати, котра для дітей піде робити й по ночах?

СНОБИ.

Каже Анна Герст, що дитина іміґранта, яка погорджує своїми родичами за те, що вони іміґранти, не зважаючи на те, що вони своєю поведінкою проявляють високу родинну моральність, є наслідуванням найнижчого роду снобів.

Цим вона називає тих американців, що проявляють до іміґрантів погорду за те лише, що вони іміґранти, снобами.

„Сноб" це анґлійське слово. Під снобом розуміється людину, яка свідома ріжниці суспільного положення, й на цю ріжницю звертає велику увагу, а притому старається без підстави причепитися до тих, котрих вона признає за вищу верству. Отже американець, що вважає себе вищим від іміґранта на тій лиш основі, що він родився в Америці, а іміґрант родився в якомусь европейському краю, це сноб. І іміґрант, що вважає себе вищим від американця тому лише, що він родився в Европі, а не в Америці, теж сноб. І шляхтич, що гордий на свою суспільну вищість на тій лиш основі, що він шляхтич, теж сноб, хоч не такий, як його льокай, що вважає себе вищим від льокая, котрий служить у „простого" пана.

Анґлійський письменник Вилям Текерей 90 літ тому написав цілу книжку про всяких снобів і „прославив" їх так, що слово сноб принялося малощо не в усіх мовах світу.

СНОБІЗМ ДІТЕЙ ІМІҐРАНТІВ.

Анна Герст каже, що вона знає, як це легко дитині іміґранта попасти в легкий, нешануючий і гордовитий спосіб поведення.

Не трудно догадатися, звідки дитина іміґранта набирається такого снобівського поведення супроти власних родичів. Звичайно від снобів серед американців.

Стикаючися кожного дня зо снобами, котрі почувають свою вищість над іміґрантами з якоїсь безпідставної причини, дитина іміґранта переймається цим почуттям вищости й собі починає трактувати своїх власних родичів як нижчих від себе тому лише, що родичі родилися в Европі, або не вміють говорити добре по анґлійськи, або не мають стільки грощей, що „старі американи".

БАТЬКИ, ЩО ВЧАТЬ ДІТЕЙ ПОГОРДИ ДО БАТЬКІВ.

Деколи й родичі-іміґранти самі вчать дітей снобізму, дарма, що потім їм самим приходиться від цього снобізму терпіти.

Вчать родичі своїх дітей снобізму, як вони вчать дитину стидатися свого походження з іміґрантів. Родичі, що самі почувають себе нижчими від американців тому лише, що вони не родилися в Америці або не вміють добре по анґлійськи, легко передають дітям це почуття нижчости.

Я кажу „почувань", бо тут рахуються почування, а не думки або слова: людина може дуже багато говорити про рівність, але як вона не почуває себе рівною й проявляє свою нижчість своєю поведінкою, така людина своїми балачками про рівність дасть дитині ще більше почуття нерівности, ніж людина, що почуває себе нижчою, але про рівність не балакає.

ЯКИЙ ВИХІД ДЛЯ ДІТЕЙ.

Каже дописувачка до Анни Герст, що вона відай не потрапить їй нічого путнього порадити, як вийти з цього положення. „Здається, що найкраще було б родичів не виправдувати, але яке становище маю я заняти до цього всього?"

Анна Герст радить дописувачці родичів не виправдувати за ніщо, себто ні за те, що вони не вміють добре по анґлійськи, ні за те, що мати по ночах працює, ні за ніщо інше. Вона радить запросити своїх знайомих до хати той, як мати буде вдома, й представити матір знайомим.

Це все, що вона радить. Скаже хтось: а що буде, як знайомі, побачивши спрацьовану іміґрантку, або почувши її ломану анґлійську мову, задруть на неї носа?

Га, тоді дівчині прийдеться рішити питання: чи варт удержувати товариські зносини з такими снобами, чи зірвати з ними і шукати інших знайомих?

ЗВІДКИ ВИ?

Замітна відповідь Анни Герст на заяву дописувачки, що, мовляв, вона почуває страшне почуття нижчости, хоча знає, що багато вища від інших, які мали барвніше тло (минувшину).

Памятай, каже вона, що кожне з нас може чимось причинитися до нашого кружка. Дитина іміґранта може дати родовитим емериканцям більше, ніж вони самі можуть собі дати. Ти можеш бути на це горда, а не цього соромитися.

І так воно справді є. Якби ми, іміґранти, як багато розумних американців завидує нам, що ми родилися в таких дивних, далеких краях, переживали цікаві пригоди, то не почувалисьб зовсім нижчими супроти американців.

Одначе чи знати це вистарчає, щоб стратити почуття нижчости? Адже часто буває, що голова говорить одно, а розум друге. Треба багато разів собі це говорити, поки й серце перейметься тим, що голова каже.

ЯЗИК НА ПЕРЕШКОДІ?

На слова дописувачки про незнання анґлійської мови її родичами Анна Герст каже:

„А щодо його (батька) мови, то нині (в Америці) ввійшло в моду ловити чужі слова й вислови, і як ти проявиш трохи такту й радости, то й твої гості скоро будуть таксамо поводитись, як ти".

Іншими словами: пощо журитися тим, що родичі не вміють (припустім) по анґлійськи? Чи американець журиться, що він зайшов до української хати й не знає по українськи?

І як ви вмієте добре варити голубці або пироги, то чи не краще подати добре зварену українську страву, як зле зварену американську? І чому не вчити американця називати українські страви по українськи? Чи є чого журитися, що він може язика зломати, пробуючи вимовляти голубці або пироги? А чи він журиться, як ми пробуємо вимовити „ботермилк" так, що не раз вимовляємо „ботел милк"?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 7-мій ввечір, у церковній гали, 1231 Вест ул. Взиваю всіх членів прийти на означений час і напоминаю довгуючих членів, щоби прийшли і вирівняли свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — М. Адамчук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Укр. Культ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 291, повідомляє, що рівручні збори відбудуться в неділю, 18. липня, зараз по Сл. Божій, в гали У. Н. Дому, 2253 Вест 14-та вул. Кожний член конечно повинен прийти, бо буде справоздання котнролі. Також просимо принести вкладки. — Йосиф Валентейчик, пр.; Теодор Грицей, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Успенія Пр. Богородиці, від. 123, повдіомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 520 Норт Мейн Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде звіт уряду і контр. комісії. Буде вибір декотрих урядників, а також буде несподіванка. Приявність усіх членів конечна. — Тимко Назар, предс.; Михайло Волощук, скарб.; Василь Бадан, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Петра й Павла, від. 274, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в год. 6-тій ввечір, в сали де звичайно. Обовязком всіх членів є прийти на збори, бо буде піврічний звіт і звіт контролі. Будуть також інші важні справи до полагодження. Кожний довгуючих член хай старається вирівняти свої вкладки. — П. Сильчак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 17. липня, точно в годин 8-мій ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год 7-мої ввечір. На зборах буде прочитаний піврічний звіт контролі та обговоримо важні справи. Приявністі усіх членів обовязкова. — Уряд.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні і піврічн збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній при Рузвелт Еве. Просимо всіх членів явитися на ці збори, бо буде справоздання урядників і контролі з діловодства за минулих 6 місяців. Напоминаємо довгуючих членів, щоби сповнили свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів і дітей без оплати вступного і лікаря. — Гр. Волянський, пр.; Н. Крупка, кас.; І. Маркович, секр.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 8. липня б. р. помер у 50-му році життя **Стефан Касій.** Покійний родився 1887 р., в селі Слобода Золота, пов. Бережани. Оставив жінку і 4 дітей, а всі вони належать до Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу. Похорон відбувся в українській греко-катол. церкві в Гемтремк, Міш., при численній участи народу.

Покійний зістав дня 22. жовтня 1936 р. тяжко потовчений у фабриці при роботі. В шпиталі втяли йому одну ногу, а другу, на просьбу родини, старались лікарі урятувати. І так покійний перемучився понад 8 місяців.

Покійний бажав дати дітям вищу освіту. Його найстарший син Мирон(хоч є в молодечім віці, а вже є інжиніром в тій же фабриці, де покійний працював, а також є і предсідником 94. відділу У. Н. Союзу. Другий син, Петро, вже має два роки університетських студій права. Дочка, Евгенія, покінчила вищі школи і працює в офісі. Всі вони є дорослими членами У. Н. Союзу. А Теодор іще малий. Не кожний з робітників годен так гарно виховати діти.

Земля йому пером!

(огол.) **В. Шанайда.**

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Відділ 73 повідомляє всіх членів і členиць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 7:30 ввечір, просимо всіх членів прийти на збори. — Відділовий Уряд.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться 18. липня, в годині 2-гій пополудні, в У .Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Анна Бриґіда, предс.; Михайло Венґрин, кас.; Петро Причка, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Відділ 288 повідомляє, що піврічні збори відбудуться дня 18. липня, точно в годині 2-гій пополудні. На ці збори повинен кожний член явитися, вислухати звіту урядників і контр. комісії за шість місяців і полагодити біжучі справи. Довгуючі члени повинні прийти і вирівняти свої залеглости. Члени, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союзу, повинні вписати на цих зборах. — Т. Данилюк, предс.; М. Брус, кас.; І. Малицький, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького ,від. 137, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 7-мій ввечір, в агил парохіяльній. Пригадуємо тим членам, котрі точно не платять, щоб старалися вирівняти свої вкладки. — Стефан Колодруб, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім Стефана Мельничука, від. 331, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, і18. липня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членв прийти на ці збори на означений час, бо є справи до полагодження: Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівняли свої залеглости. — Гр. Замойський, предс.; Ю. Худович, кас.; А. Романюк, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ШЕСТА РІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ УНО КАНАДИ

В днях 25—28 червня відбулася в Українському Національному Домі в Саскатуні, Канада, шеста річна крайова конференція Українського Національного Обєднання Канади. В ній взяли участь біля 80 представників поодиноких відділів, як також представників Проводу Українських Націоналістів: генерала Віктора Курмановича, О. Грибівського й репрезентанта Орґанізації Державного Відродження України в Америці, Е. Ляховича. На відкритих сесіях були представники ріжних орґанізацій з найдальших міст Канади. Найчисельніше були заступлені відділи Української Стрілецької Громади, що є братньою орґанізацією УНО. Ювилейний Зїзд УСГ відбувся 25. червня під головуванням О. Тарновецького з Вінніпеґу. Головними промовцями на ньому були ґен. В. Курманович, О. Грибівський та Е. Ляхович. Кільканадцять делеґатів зложили привіти від націоналістичних і стрілецьких орґанізацій. Були теж привіти усні і писемні від поодиноких осіб, розкинених по цілому світі. Зїзд займався передівсім справами військового характеру. Він обговорював відповідні пляни для розвитку військового духа і знання серед свойого членства, а особливо серед місцевої націоналістичної молоді.

Наступного дня розпочалася конференція УНО, що тревала до понеділка. Головами були пп. Е. Ляхович і д-р Цимбалістий. Першого дня представники поодиноких орґанізованих одиниць давали звіти і привіти від своїх громад. Відчитано також велику скількість телеграм і листів від ріжних закордонних орґанізацій і осіб. Того дня ґен. Курманович виголосив привіт від ПУН, а О. Грибівський виголосив доповідь про положення в Україні та діяльність ОУН. Е. Ляхович дав очерк про працю націоналістів в Америці. Вечером того дня делеґати і гості приглядалися до штуки „Вій", влаштованій місцевими аматорськими силами. Штука випала дуже гарно.

В неділю пополудні відбулося врочисте вручення прапору Гурткові Української Стрілецької Громади в Саскатуні. Мало відбутися посвячення того прапору й старшина Гуртка звернулася в тій справі з проханням до гр.-кат. пароха о. Пелеха, але він чомусь відмовив від цього й не подав причин. Тому вручення прапору відбулося без релігійних церемоній.

В перший годині попол. делеґати і гості уформувалися в похід і на чолі з одною умундурованою сотнею подались на спортове грище „Кернс Філд". Там зібралося понад тисячу осіб. По другій годині почалася врочиста церемонія. На спеціяльно приладженій плятформі засіли хресні батьки прапору, серед яких, крім українських визначних гостей з ґен. Курмановичем на чолі, були також представники провінційного канадійського уряду та посадник Саскатуну. Прапор був зложений на столі. Ґен. Курманович виголосив палку промову, в якій підкреслив, що прапор буде колись переданий українському полкові в Україні й хоч його тепер не хотіли посвятити священики, то колись посвятить його кровю українська армія й українська церква. Промова зробила на слухачів глибоке вражіння. Потім ґен. Курманович передав прапор старшині Стрілецького Гуртка. Крім ґен. Курмановича говорили ще багато бесідників українських і канадійських. По передачі прапору наступило вбивання спеціяльно приготованих для того щитиків у держак прапору. Після вручення прапору наступили точки мистецької програми, що тягнулися пару годин. Потім усі гості уложилися в похід і враз з прапором повернулись назад до міста.

Вечором того дня відбувся бенкет, на якому відголошено низку промов. На бенкеті було біля 400 осіб; серед них були теж представники канадійської влади, які підчеркували великі горожанські прикмети канадійських українців та висказували бажання, щоб Україна відзискала свою волю.

В понеділок продовжувалися наради, на яких ухвалено цілу низку резолюцій. В понеділок головним бесідником був ґен. В. Курманович, який виголосив глибоко обдуманий реферат про вагу збройних сил у розвою народів, а в розвою українського народу зокрема. Він підчеркнув, що тільки збройною силою можемо виборити свою самостійність, а ніколи пасивною культурою. Культура може розвиватися тільки в затишші збройної забезпеки.

Звіти головних урядників УНО виказали, що ця орґанізація впродовж року дуже зросла і далі зростає. Щоб вдержати її, ухвалено відповідний буджет на адміністрацію. Ухвалено теж зібрати впродовж наступного року $13,000 на визвольну боротьбу.

Рівночасно з тими нарадами відбувалися окремо наради Молодих Українських Націоналістів і наради Орґанізації Українок Канади. Обі ці секції підчеркали потребу піддержки визвольній боротьбі на рідних землях та посилення українського націоналістичного руху в Канаді.

Конференцію закінчено з великим моральним успіхом.

До нового уряду ввійшли: голова УСГ д-р Гуляй, писар В. Топольницький. Голова УНО інж. В. Косар, писар К. Маґера, голова ОУК пані Гуляєва, писарка пані Бубнюкова. Секція МУН: голова К. Маґера, писар І. Побран. Управитель „Нового Шляху" д-р Гуляй, редактор п. Погорецький.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ" ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬ У „СВОБОДІ" РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА" НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОЛОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ", БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ".

Наречена (перед шлюбом).

— Дорогенький, коли мова про мої бажання, то я маю лиш одно одиноке...

— Яке?

— Щоб ти сповняв усі мої бажання!

———o———

Добрий спосіб. — Чи ваш синок такий музикальний, що ви вчите його грати на фортепяні?

— Нам не йде про музикальність, лише про те, щоб він не мав часу обгризати нігтів.

МАГНЕТИЧНИЙ КЛІЄНТ.

Ґергард Мільтон, власник малої крамниці з мужеською конфекцією у Копенгаґені, запримітив дивне явище. Від якогось часу приходив правильно до крамниці якийсь молодий поставний студент і купував за кожним разом дещо з ґалянтерії та ріжні дрібнички. Цей факт може й не звернув би ще був уваги купця, якби не те, що кожні відвідини студента притягали до крамниці правдивий наплив нових клієнтів. Це дивне явище постійно повторювалося. Небавом після цього, як молодий студент входив до крамниці, приходило багато пань, які купували для своїх мужів, синів, кревняків краватки, ковнірці білля і т. д. Цей день, що в ньому дивний клієнт приходив до крамниці, давав у двоє-троє стільки обороту, що в інші дні. Навіть підчас т. зв. огіркового сезону в такі дні були доволі добрі обороти.

Це явище спонукало купця познайомитися ближче з вічно усміхненим студентом. Запросив його до себе і в колі найближчих знайомих почав досліджувати причини такого незвичайного явища, яке йому наганяло гостей до крамниці. Зовсім припадково був тоді між знайомими купця якийсь старий проф. фізики, який без ніяких сумнівів ствердив, що тіло студента має т. зв. маґнетичні прикмети. Завдяки незвичайно сильній еманації має воно цю дивну прикмету, що має перевагу над вдачею інших людей і викликує притягання. Це явище є причиною неімовірного зацікавлення прохожих малою незамітною ґалянтерійною крамницею Ґергарда Мільтона. Хоч копенгаґенський купець не дуже визнавався на премудрих викладах професора, одначе знав, що магнетичний клієнт наганяє до його крамниці багато клієнтів і що з молодим студентом треба жити в якнайбільшій згоді. Від цієї пори студент відвідує щоденно крамницю Мільтона і стягає все свіжих, так дуже в кожній крамниці бажаних гостей.

Мовознавець.

— Я вже відбув три лекції англійської мови.

— Ну, і як тобі йде?

— Знаменито! Вже можу говорити з анґлійцем, який відбув 3 лекції української мови.

———o———

Вломник у студентському мешканні:

— Все те, що тут бачу, не варте навіть, щоб його вкрасти. Але знаю, що зроблю, наставлю цьому драбузі будильник на третю годину рано.

Ощадний.

Мій приятель, Рябий, дуже ощадний, аж до перебільшення, а особливо в жовтні, бо це, як відомо, місяць ощадности.

Якось іду вечором і бачу таке: На вулиці стоїть Рябий, світить сірник за сірником і чогось шукає. Коли вже вичеркав пачку сірників, побачив мене і втішився:

— Ох, добре, що ти є! Може маєш сірники?

— А тобі нащо? Чого це ти шукаєш?

— Та бачиш, я хотів закурити і мені з пуделка впав на землю один сірник. То я його шукаю...

Іншим разом зустрічаю його в Ринку — і він знов чогось шукає під ясною лямпою.

— Чого ти шукаєш? Може знов сірника?

— Де там сірника! Я згубив золотий перетень!

— А деж ти саме його згубив? — питаю.

— Отам під муром! — каже приятель, і показує в зовсім темний заулок вулиці.

— Ну, а чомуж ти тут шукаєш, коли ти там згубив?

— Ну, бо тут ясно, а там темно, — а мені вже шкода сірників...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Повідомляємо членів Тов. Запорозької Січи, від. 305, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, зараз по Сл. Божій, в церковній галі. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівняти свої місячні вкладки, бо відділова каса не вистарчить покривати членські вкладки. — М. Гентош, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого вуйка ТЕОДОРА ПИК, в дуже важній справі. Походить зо села Мала Біленька, повіт Новий Самбір, Галичина. Хтоб про нього знав, або він самий, хай напише до мене. Давніше перебував у Котсвіл, Па. 163

JULIA JACEZKO, 1445 S. Third St., St. Louis, Mo.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (64)

Розгойдане дерево жбурляло Тарзаном то сюди то туди. Мотузок тісно стискав його ноги, а гнучке дерево, яке за кожним його рухом подавалося вниз, не дозволяло йому руками досягнути мотузка. Його тіло було привикло до ріжних позицій, та всетаки він став почувати, що до його голови поволі вдаряє кров. Він почав розгойдуватися в надії захопити якусь галузь дерева.

Пако дивився кілька хвилин на безрадність Тарзана і, впевнившися, що йому не грозить ніяка небезпека, почав висуватися зі свого сховку. В руках він міцно стискав свій великий кинджал, яким на приказ Раґляна мав „вкоротити муки" Тарзанові. В його очах уже появилися кровожадні вогники, які появляються у таких моментах однаково як у людей так і у звірів.

Бистрим оком Тарзан запримітив Пака. Він спнувся ще кілька разів на мотузку і немов зімлів. Його руки звисали безладно і під напором нутрощів розширялася його грудна клітка. Тепер опришок вже цілком був певний, що все скінчилося якнайкраще. Його боязнь перемінилась у зухвалість. Він почав собі глузувати ніби з трупа Тарзана.

З задоволеним усміхом він почав сміло чимраз ближче підходити до звисаючого Тарзана. Йому здавалося, що Тарзан уже зовсім спустив дух. Та всетаки, щоби бути зовсім певним, він підняв свій кинджал, щоб ним завдати остаточний удар. Тим учинком він хотів викликати враження, начеб то він власними руками завдав кінець цьому чоловікові.